

Liikenne- ja viestintäministeriö
Kotimaisia mediamarkkinoita arvioiva työryhmä
00102 Eduskunta

VETOAMUS MEDIAMARKKINOITA ARVIOIVALLE TYÖRYHMÄLLE

Kuurojen Liitto ry haluaa ilmaista syvän huolensa työryhmän tehtävänannon kohdasta 2 ”*Keskeinen sääntely ja sen vaikutus kilpailuasetelmiin sekä toimintaedellytyksiin (mm. tekstitysvelvoitteet, ---)*” ja muistuttaa työryhmää sekä kotimaisen että kansainvälisen lainsäädännön velvoitteista.

1. Asiaa koskevia lakeja

Perustuslain § 17.3 mainitsee saamen, romanin ja viittomakielen tavalla, jonka voi tulkita tarkoittavan, että näitä kolmea kieltä tulee kohdella mahdollisimman yhdenvertaisesti. Kohta myös turvaa viittomakielisten oikeudet. Keväällä 2015 tuli voimaan viittomakielilaki (359/2015), joka vahvistaa suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen asemaa lainsäädännössä. Laki vahvistaa viittomakielisten yhteisöjen oikeudet omaan kieleensä ja kulttuuriinsa sekä sen 3. § velvoittaa julkista valtaa edistämään viittomakieltä käyttävien mahdollisuuksia saada tietoa omalla kielellään. Tämän erityisen säätelyn lisäksi tiedonsaantia koskevan perusoikeuden toteutuminen edellyttää, että viestintäpalvelut ovat esteettömiä kaikille.

YK: vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus on parhaillaan ratifioitavana (HE 284/2014 vp). Sopimuksen artikla 21 korostaa vapautta etsiä, vastaanottaa ja välittää tietoja ja ajatuksia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Artikla 30 toteaa, että myös vammaisilla on oikeus ”*osallistua muiden kanssa yhdenvertaisesti kulttuurielämään ja oikeutena seurata televisio-ohjelmia, elokuvia, teatteria ja muuta kulttuuritoimintaa saavutettavassa muodossa --- oikeus erityisen kulttuuri- ja kieli-identiteettinsä, kuten viittomakielten ja kuurojen kulttuurin, tunnustamiseen ja tukeen.*”

Yleisradiolla on oma, vuonna 2012 julkaistu arvon tuottamisen näkökulma, jossa mm. korostetaan kansalaisyhteiskuntaa (”*Yle edistää osallistumista ja vaikuttamista demokraattiseen keskusteluun.*”) ja digiajan tasa-arvoisuutta (”*Yle tuo sisältönsä saavutettaviksi ja kurottaa kohti kaikkia.*”). Nämä arvot ovat linjassa YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan sopimuksen sekä perustuslain hengen kanssa ja antavat vahvan velvoituksen Yleisradiolle huomioida omalta osaltaan sekä suomalaista että suomenruotsalaista viittomakieltä käyttävät kansalaiset.

2. TV-tekstitys

Pääministeri Sipilän hallitus on nimennyt eräiksi kärkihankkeikseen palveluiden asiakaslähtöisyyden sekä eriarvoisuuden vähentämisen. TV-tekstitys palvelee kumpaakin tavoitetta, ja kuulovammaisten suuren ryhmän lisäksi myös lukemaan opettelevia lapsia, seniorikansalaisia, suomea vasta opettelevia maahanmuuttajia ja niin edelleen.

Tv-tekstitys on olennainen osa yhdenvertaisuuteen edistämistä. Eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan velvollisuudelle liittää erinäisiin televisio-ohjelmiin ääni- ja tekstityspalvelu oli perusoikeusjärjestelmän kannalta erityisen painavia perusteita, koska tavoitteena oli viittomakieltä käyttävien sekä vammaisuuden vuoksi tulkitsemis- ja käännösapua tarvitsevien oikeuksien turvaaminen (PeVL 27/2010 vp).

Ilman tv-tekstitystä viittomakieltä käyttävän kuuron on lähes mahdotonta saada tietoa ajankohtaisista yhteiskunnallisista asioista, osallistua ja vaikuttaa omaa elämäänsä koskeviin asioihin. Tietoa ei ole saatavilla omalla kielellä eli suomalaisella tai suomenruotsalaisella viittomakielellä - tv-ohjelmien tulkkaus viittomakielelle on erittäin harvinaista. Siksi TV-tekstitystä ei tule nähdä "ylimääräisenä palveluna" tai hyvinvointia lisäävänä mukavuustekijänä, vaan elintärkeänä osa tiedonsaantia. Kuuroille ja vaikeasti kuulovammaisille tieto ei kerry ohimennen esimerkiksi radiosta, käytäväkeskusteluista tms. Tekstitysvelvoitteen tulee tästä syystä olla nykyistä laajempi, ei vain asiaohjelmia koskeva. Lisäksi on huomioitava, että ohjelmatekstitys ja muut tekstiin pohjautuvat palvelut eivät poista eivätkä vähennä viittomakielillä tuotetun ohjelmiston tarvetta.

3. Lopuksi

Perustuslain § 14.3 säättää julkisen vallan tehtäväksi *"edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon."* Tällä perusteella TV-tekstityksen vähentäminen estäisi yhdenvertaisen tiedonsaannin sekä vähentäisi yhteiskunnallisen vaikuttamisen mahdollisuuksia.

Kuurojen Liitto ry haluaa korostaa, että TV-tekstitysvelvollisuuden purku olisi lyhytnäköistä politiikkaa ja rikkoisi viittomakielisen kuuron perustuslaillisia oikeuksia yhdenvertaiseen kansalaisuuteen myös tiedonsaannin osalta.

Markku Jokinen
Toiminnanjohtaja, Kuurojen Liitto ry